

Rick Rubin

ja Neil Strauss

**Luovuus
ja olemisen taito**

Suomentanut
Kosti Salminen

LIKE

Englanninkielinen alkuteos:
The Creative Act – A Way of Being

Copyright © Rick Rubin, 2023.

First published in the USA in 2023 by Penguin Press,
an imprint of Penguin Random House LLC.
All rights reserved.

Suomenkielinen laitos © Like Kustannus /
Kustannusosakeyhtiö Otava, 2024.

Ulkoasu: Rick Rubin, erityiskiitokset Pentagramille.
Suomenkielisen laitoksen ulkoasu: Elina Salminen.

LIKE

Like Kustannus
Helsinki
www.like.fi

ISBN 978-951-1-48456-1

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2024

Tavoitteena ei ole tehdä taidetta,
vaan olla siinä mahtavassa tilassa,
joka väistämättä synnyttää taidetta.

Robert Henri

Jokainen on luova.....	13	Kärsivällisyys	123
Virittäytyminen	17	Aloittelijan mieli.....	127
Luovuuden lähde	25	Inspiraatio	137
Tietoisena oleminen	29	Tavat	143
Astia ja suodatin	35	Ajatuksia ja tapoja, jotka eivät hyödytä työskentelyä ..	150
Näkymätön	41	Siemenet	155
Etsi vihjeitä	47	Kokeileminen	161
Harjoitus	53	Kokeile kaikkea	169
Uppoutuminen (suuret taideteokset)	59	Työstäminen	175
Luonto on opettaja	61	Momentum	181
Mikään ei ole muuttumatonta	65	Näkökulma	191
Katso sisäänpäin	69	Muuttumattomuuden särkeminen	197
Muistot ja alitajunta	71	Viimeisteleminen	205
Se on aina siellä	75	Yltäkylläisyys ajattelutapana	215
Ympäristö	77	Kokeilija ja viimeistelijä	219
Itsensä epäileminen	81	Väliaikaiset säännöt	221
Anna vain palaa	85	Suuruus	229
Harhautus	93	Menestys	233
Yhdessä tekeminen.....	97	Yhteydessä, mutta kiinnittymättä (Mahdollisuus)	241
Intentio	101		
Säännöt	105		
Vastakohta on totta	115		
Kuunteleminen	117		

78 ajattelun aihetta

Hurmioituminen	245	Riivatut	341
Verrokkit	251	Mikä toimii kenellekin (Uskominen)	343
Kilpailemattomuus	253	Sopeutuminen	347
Olemus	257	Kääntäminen	351
Apokryfit	263	Puhtaalta pöydältä	355
Huomiotta jättäminen (Arvostelevat äänet)	269	Konteksti	359
Tietoisuus itsestä	273	Energia (Voima työn sisällä)	363
Aivan silmiemme edessä	279	Loppuun saattaminen, jotta voimme aloittaa seuraavan (Uusiutuminen)	369
Kuiskaus ajan tuolta puolen	285	Leikki	373
Odota yllätystä	289	Taide harrastuksena (Sangha)	379
Suuria odotuksia	295	Minuuden prisma	383
Avoimuus	301	Älä tee liikaa	389
Salamaniskun hyödyntäminen	307	Yhteistyö	391
24/7 (Jatkuva työskentely).....	313	Vilpittömän rehellisyyden ongelma	401
Spontaanius (Eriyiset hetket)	317	Portinvartija	407
Miten valita	323	Miksi tehdä taidetta?	415
Sävyjä ja asteita	327	Harmonia	421
Syvempi merkitys (Tarkoitus)	331	Mitä kerromme itsellemme.....	427
Vapaus	335		

Mikään tässä kirjassa
ei ole kiistatta totta.

Tämä kaikki on heijastusta näkemästäni –
pikemminkin ajatuksia kuin faktoja.

Jotkin ideat saattavat resonoida sinussa,
toiset eivät.

Jotkin saattavat herättää sinussa sisäisen tiedon,
jonka olemassaolon olit unohtanut.

Käytä hyväksesi se, mikä on hyödyllistä.
Anna muun mennä.

Jokainen näistä hetkistä

on kutsu

tutkimaan tarkemmin:

katsomaan syvemmälle,

katsomaan kauempaa tai lähempää.

Avaamaan mahdollisuuksia

uudenlaiseen tapaan olla olemassa.

Jokainen on luova

Sellainen ihminen, joka ei tee taidetta sanan tavanomaisessa merkityksessä, saattaa vierastaa itsensä kutsumista *taiteilijaksi*. Hän saattaa pitää luovuutta jonain yliluonnollisena tai ajatella, että luovuus on hänen kykyjensä ulottumattomissa oleva kutsumus, joka koskee vain niitä harvoja, jotka ovat saaneet sen synnyinlahjakseen.

Onneksi tämä ei pidä paikkaansa.

Luovuus ei ole harvinainen kyky. Siihen ei ole vaikeaa päästä käsiksi. Luovuus on perustavanlaatuinen osa ihmisyttä. Se on synnyinoikeutemme. Ja se on meitä kaikkia varten.

Luovuus ei kuulu vain taiteen tekemiseen. Me kaikki olemme luovia joka päivä.

Luominen tarkoittaa sitä, että synnyttää tähän maailmaan jotain sellaista, jota ei aikaisemmin ollut olemassa. Kyseessä voi olla keskustelu, ratkaisu ongelmaan, viesti ystävälle, huonekalujen järjesteleminen uudelleen tai uusi reitti, jota pitkin pääsee kotiin liikennemuuttamaan juuttumatta.

Kenenkään ei tarvitse nähdä luovan työn tulosta, eikä sitä tarvitse nauhoittaa, myydä tai laittaa vitriiniin, jotta se olisi taidetta. Olemme luovia jo lähtökohtaisesti mitä perustavanlaatuisimmalla tavalla sen tähden, että olemme olemassa: luomme oman kokemuksemme todellisuudesta ja rakennamme maailman havaitsemamme pohjalta.

Ympäristämme on kaiken aikaa kaikenlaista määrittelemätöntä, josta aistimme keräävät informaationpalasia. Ulkomaailma, jonka aistimme, ei ole sellaisenaan olemassa. Todellisuus syntyy sisällämme sähköisten ja kemiallisten prosessien tuloksena. Luomme metsät ja valtameret, lämmön ja kylmän. Me luemme sanoja ja kuulemme ääniä ja muodostamme tulkintoja. Sitten reagoimme silmänräpäyksessä. Teemme kaiken tämän maailmassa, jonka olemme itse luoneet.

Sillä ei ole merkitystä, teemmekö perinteisessä merkityksessä taidetta vai emme, elämämme on joka tapauksessa taiteilijana elämistä. Me havaitsemme, suodatamme ja keräämme dataa. Vastaanottamastamme informaatiosta me rakennamme kokemuksia itsellemme ja muille. Voimme tehdä näin tietoisesti tai tiedostamattamme. Pelkkä olemassa olemisemme riittää, sillä olemme osa luomisen aktiivista, uutta synnyttävää prosessia.

Taiteilijana eläminen on tapa olla olemassa maailmassa. Tapa hahmottaa. Se on huomion kiinnittämisen harjoittamista, herkkyytemme jalostamista niin, että virittäydymme huomaamaan maailman hienostuneimmatkin sävyt. Sen tarkastelua, mikä vetää meitä puoleensa ja mikä työntää meitä kauemmas. Huomion kiinnittämistä siihen, minkä sävyisiä tuntemuksia kohtaamme ja minne ne johtavat.

Kun teet tietoisia valintoja yhden toisensa jälkeen, koko elämäsi on itseilmaisua. Olemassaolosi on luovana olentona olemista luovassa maailmankaikkeudessa. Olet ainutlaatuisen taideteos.

Virittäytyminen

Maailmankaikkeus on ikuisessa luovassa avautumisen tilassa.

Puut kukoistavat.

Solut jakautuvat.

Joet synnyttävät uusia sivuhaaroja.

Maailma sykkii luovan energian tahtiin, ja tuo energia ohjaa kaikkea sitä, mitä tällä planeetalla on.

Jokainen avautumisen ilmenemä tekee töitä maailmankaikkeuden eteen, jokainen omalla tavallaan, uskollisena omalle luovalle impulssilleen.

Samalla tavalla kuin puut tuottavat kukkia ja hedelmiä, ihmiskunta luo taideteoksia. Golden Gate, *The White Album*, *Guernica*, Hagia Sofia, Gizan sfinksi, avaruussukkulat ja autobahnit, ”Clair de lune”, Rooman Colosseum, ristipäärudevimeisseli, iPad, Philadelphia cheesesteak.

Kun katsot ympärillesi, näet valtavan määrän saavutuksia. Jokainen niistä osoittaa, että ihmiskunta on toteuttanut olemustaan, samaan tapaan kuin kolibri toteuttaa olemustaan rakentamalla pesän, persikkapuu kasvattamalla hedelmiä ja sadepilvet tuottamalla sadetta.

Jokainen pesä, jokainen persikka, jokainen sadepisara ja jokainen suuri taideteos on erilainen. Voi vaikuttaa siltä, että jotkin puut tuottavat kauniimpia hedelmiä kuin toiset, ja saattaa tuntua, että jotkut ihmiset tuottavat upeampia teoksia kuin toiset. Kauneus ja mieltymykset ovat katsojan silmässä.

Mistä pilvi tietää, milloin sen pitää sataa? Mistä puu tietää, milloin kevät alkaa? Mistä lintu tietää, milloin on uuden pesän rakentamisen aika?

Maailmankaikkeus toimii kuin kello:

**Kaikella on määrähetkensä,
aikansa joka asialla taivaan alla.
Aika on syntyä ja aika kuolla,
aika on istuttaa ja aika repiä maasta,
aika surmata ja aika parantaa,
aika on purkaa ja aika rakentaa,
aika itkeä ja aika nauraa,
aika on valittaa ja aika tanssia,
aika heitellä kiviä
ja aika ne kerätä.**

Nämä rytmit eivät ole meidän vallassamme. Me kaikki olemme osa suurempaa luovaa tapahtumaa, jonka kapellimestareina emme itse ole. Sen sijaan meitä johdetaan. Taiteilija elää kosmisen aikataulun mukaan, juuri niin kuin luontokin.

Jos mielessäsi on idea, josta olet innoissasi mutta jota et toteuta, käy usein niin, että idea herää henkiin toisen tekijän kautta. Näin ei käy siksi, että toinen taiteilija olisi varastanut ajatukseksi, vaan sen tähden, että idean aika on tullut.

Tässä valtavassa avautumisen tilassa ideat ja ajatukset, teemat, sävelet ja teosten aiheet ovat jo olemassa aineettomina ja kypsyvät aikataulussaan, valmiina löytämään ilmaisuksensa fyysisessä maailmassa.

Taiteilijoina meidän tehtävänä on poimia tämä informaatio, muokata sitä ja jakaa se muiden kanssa. Me kaikki tulkitsemme viestejä, joita maailmankaikkeus lähettää. Parhailla taiteilijoilla on yleensä kyky ohjata sisäänsä juuri sitä energiaa, joka resonoi juuri sillä hetkellä. Heillä on ikään kuin herkät antennit, mutta he eivät ole kehittäneet kykyään sen tähden, että voisivat luoda taidetta, vaan suojellakseen itseään. Heidän on suojeltava itseään, sillä kaikki aiheuttaa heille enemmän kipua. He tuntevat kaiken syvemmin.

Taiteessa muotoutuu usein suuntauksia. Lähihistoriasta voisi mainita Bauhaus-arkkitehtuurin, abstraktin ekspressionismin, ranskalainen uuden aallon elokuvan, beat-runouden ja punkrockin. Nämä taidesuuntauokset ovat kuin aaltoja, ja jotkut taiteilijat kykenevät lukemaan kulttuuria, asettautumaan aallonharjalle ja surffaamaan aaltojen mukana. Toiset taas huomaavat aallon mutta päättävät uida virtausta vastaan.

Meillä kaikilla on kyky aistia luovia virtauksia. Olemme antennejä, jotka vastaanottavat toiset lähetykset voimakaina, toiset heikompina. Jos antennisi ei ole tarkasti viritetty, on todennäköistä, että data katoaa taustahälyyn. Näin käy erityisen helposti sen tähden, että signaalit ovat hienovaraisempia kuin sisältö, jota vastaanotamme aisteillamme. Ne ovat pikemminkin energettisiä kuin käsinkosketeltavia, ne vastaanotetaan ennemminkin intuitiivisesti kuin painetaan mieleen tietoisesti.

Suurimman osan ajasta me keräämme tietoa maailmasta viiden aistimme kautta. Muu informaatio on energettistä materiaalia, jolla ei ole fyysistä muotoa. Se uhmaa logiikkaa samalla tavalla kuin elektroni, joka voi olla kahdessa paikassa samaan aikaan. Tämä vaikeasti tavoitettava energia on valtavan arvokasta, koska vain harvat ihmiset ovat riittävän avoimia saadakseen sen talteen.

Miten sitten voimme huomata tuon signaalin, jota ei voi sen enempää kuulla kuin määritelläkään? Vastaus on, että meidän on oltava etsimättä sitä. Meidän ei myöskään pidä

tavoitella sitä ennakoimalla tai analysoimalla. Sen sijaan meidän täytyy luoda tyhjä tila, johon se voi tulla. Tila, joka on niin tyhjillään mielemme normaaliin ylettömään täyteen verrattuna, että se toimii tyhjiön lailla ja imaisee itseensä ideat, joista maailmankaikkeus on tehnyt mahdollisia.

Tällaista mielen tyhjyyttä ei ole niin vaikeaa saavuttaa kuin voisi kuvitella. Lapsena ideoiden vastaanottamisen ja niiden sisäistämisen välillä on vähemmän häiriötä: Hyväksymme uutta informaatiota mielihyvin sen sijaan, että vertailisimme sitä aikaisemmin omaksumiimme uskomuksiin. Elämme hetkessä emmekä murehdi, mitä tulevaisuudessa tulee tapahtumaan, olemme enemmän spontaaneja kuin analyttisiä. Olemme uteliaita, emme kaiken jo nähneitä. Kohtaamme kaikista arkisimmatkin asiat elämässä hämmästyneinä ja ihastuksissamme. Syvä suru voi hetkessä vaihtua kaiken alleen peittävään innostukseen. Meillä ei ole julkisivua, jota varjella, eikä tarinaa, johon kiinnittyä.

Taiteilijat, jotka kykenevät luomaan suuria taideteoksia läpi elämänsä, osaavat usein säilyttää lapsenomaiset ominaisuutensa. Harjoittelemalla sellaista olemisen tapaa, joka mahdollistaa maailman näkemisen turmeltumattomin ja viattomin silmin, ihminen vapautuu toimimaan samalla tajuudella maailmankaikkeuden kanssa.

Tietyt ideat saapuvat tietyllä hetkellä,
ja ne löytävät keinon
ilmaista itseään kauttamme.

Luovuuden lähde

Sisällämme on alusta alkaen kaikki:

kaikki nähty,

kaikki tehty,

kaikki ajateltu,

kaikki tunnettu,

kaikki kuviteltu,

kaikki unohdettu,

ja kaikki se, mitä emme ole pukeneet sanoiksi

emmekä ajatelleet.

Se on lähdemateriaaliamme, ja siitä me rakennamme jokaisen luovan hetken.

Tämä materiaali ei tule sisältämme. Sen lähde on ulkopuolellamme. Meitä ympäröi viisaus. Se on lahja, jota emme voi käyttää loppuun ja joka on aina saatavilla.

Me voimme joko aistia sen, muistaa sen tai asettua sen taajuudelle. Emme tavoita sitä ainoastaan kokemustemme kautta. Ulkopuolellamme oleva löytää tiensä sisäämme unissa, intuition, alitajuisina fragmentteina tai muilla, meille vielä tuntemattomilla tavoilla.

Mielemme tulkinnan mukaan tämä aines kumpuaa sisältämme. Kyseessä on kuitenkin harhakuvitelma. Meidän sisällämme on pieniä hitusia Lähteen valtavuudesta. Nämä arvokkaat hituset nousevat alitajunnastamme kuin huuru ja tiivistyvät ajatuksiksi. Ideoiksi.

Lähteen hahmottaminen voi olla helpompaa, jos ajattelee, että se on kuin pilvi.

Pilvet eivät tosiasiallisesti koskaan katoa. Ne muuttavat muotoaan. Ne muuttuvat sateeksi ja niistä tulee osa merta, ja sitten ne haihtuvat ja niistä tulee taas pilviä.

Sama pitää paikkansa taiteen kohdalla.

Taide on energieettisten ideoiden kiertokulkua. Ne vaikuttavat uusilta siksi, että aina palatessaan ne ovat yhdistyneet uudella tavalla. Kaksi pilveä ei koskaan näytä samanlaisilta.

Tämän ansiosta todella vaikuttava taide voi puhutella meitä syvemmällä tasolla. Ehkä kyseessä on tuttu asia, joka palaa meidän luoksemme muodossa, jota emme tunnista. Tai ehkä se todella on jotain tuntematonta, jota emme edes ymmärtäneet aikaisemmin etsineemme. Puuttuva palanen palapelissä, joka ei koskaan tule valmiiksi.

Kun jokin muuttuu ideasta
todelliseksi,
saattaa tuntua siltä, että se kutistuu.
Se muuttuu pyhästä maalliseksi.

Mielikuvituksella ei ole rajoja.
Fyysisellä maailmalla on.
Teos on olemassa molemmissa.